

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Узп 181/2013
06.02.2014. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Олге Ђуричић, председника већа, Драгана Скока и Предрага Трифуновића, чланова већа, са саветником Весном Мраковић, као записничарем, одлучујући по захтеву И.с.х. Ф. ад из Б., поднетом преко пуномоћника Р.П., адвоката из Б., за преиспитивање судске одлуке – пресуде Управног суда 12 У 17578/12 од 12.03.2013. године, уз учешће противне странке, Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије, у предмету заштите конкуренције, у нејавној седници већа, одржаној дана 06.02.2014. године, донео је

ПРЕСУДУ

Захтев се **ОДБИЈА.**

Образложење

Побијаном пресудом је одбијена тужба И.с.х. Ф. ад из Б., поднета против решења Савета Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије број 5/0-02-329/12-16 од 19.11.2012. године, којим се, у ставу I диспозитива, утврђује да тужилац има доминантан положај на релевантном тржишту veleпродаје индустријског сладоледа на територији Републике Србије. Ставом II диспозитива је утврђено да је тужилац злоупотребио доминантан положај на тај начин, што је у својим типским уговорима које је закључивао са купцима – малопродавцима, у времену од 2008. до 2010. године, а у једном броју уговора и после 2010. године уносио, као битан елеменат уговора, одредбе којима је наметао обавезу купцима – малопродавцима да у даљој продаји крајњим корисницима – потрошачима у потпуности и доследно примењују малопродајне цене утврђене у ценовницима тужиоца, као и обавезу ексклузивне куповине релевантног производа од тужиоца уз директну или индиректну забрану продаје конкурентских производа; да је развијеним системом подстицаја и стимулација купаца – малопродаваца одлучујуће утицао на пословне одлуке купаца да се определе за тужиоца, као јединог добављача релевантног производа; да је уносио одредбе којима је својим купцима наметао обавезу да му у неоправдано високим износима надокнаде штету у случају да се не придржавају свих уговором преузетих обавеза и уговарао непримерене и неоправдано кратке рокове у којима је тужилац могао остваривати своје право на једнострану

раскид уговора у случају да купац не извршава своје уговорне обавезе, на начин ближе описан у оспореном решењу; да је уговарао и примењивао различите услове пословања на исте послове са различитим купцима, чиме је извршио повреду конкуренције и члана 16. Закона о заштити конкуренције. Ставом III диспозитива одређена је мера заштите конкуренције тужиоцу у облику обавезе плаћања новчаног износа у висини од 4% од укупног годишњег прихода оствареног у 2009. години, што износи ... динара. Ставом IV диспозитива забрањено је тужиоцу свако будуће поступање, односно закључивање уговора са купцима који би садржали одредбе о одређивању цена у даљој продаји, ексклузивитету у расхладним уређајима и малопродајним објектима, одредбе којима се намећу неправични услови пословања у односу на тржишно и преговарачки слабије пословне партнере, као и одредбе којима би се примењивали неједнаки услови пословања на исте послове са различитим учесницима на тржишту, са циљем да се поједини учесници на тржишту доведу у неповољнији положај у односу на конкуренте. Ставом V диспозитива наложено је тужиоцу да меру заштите конкуренције из става III диспозитива изврши уплатом назначеног новчаног износа у корист буџета Републике Србије, а ставом VI - да у року од пет дана од дана пријема решења на својој званичној интернет страници, са ознаком "важно обавештење", објави свим својим купцима да се одредбе у закљученим уговорима који су у примени на дан доношења овог решења, а којима је уговорена обавеза купаца у погледу цена у даљој продаји, ексклузивитета у расхладним уређајима или малопродајним објектима, надаље не примењује, све до истека рока на који су уговори закључени. Диспозитивом оспореног решења је утврђен рок од шест месеци за извршење обавезе из става V диспозитива, под претњом принудног извршења, уз налог тужиоцу да одмах по извршењу налога из става V достави туженом доказ о извршеној уплати.

У захтеву, поднетом на основу одредбе члана 49. став 2. тачка 3. и става 3. истог члана Закона о управним споровима, подносилац истиче да је Управни суд, фактички необразложеном пресудом, не упуштајући се у наводе тужбе, само поновио разлоге образложења туженог органа и да је пропустио да утврди повреду закона у оспореном решењу, при чему је начинио важне повреду правила поступка, а чиме је повредио право тужиоца на образложену судску одлуку и право на једнако поступање у сличним правним ситуацијама. Сматра да је Управни суд повредио одредбе Закона о заштити конкуренције у погледу утврђивања релевантног тржишта, доминантног положаја и одмеравања управно-казнене мере, као и право тужиоца на правично суђење и ефикасно правно средство, те да је побијаном пресудом прекршен члан 47. Закона о управним споровима, јер пресуда не садржи поуку о правном средству. Указује на то, да је тужени орган у оспореном решењу неправилно утврдио релевантно тржиште, имајући у виду критеријуме које предвиђа Закон о заштити конкуренције. Наводи да је тужени орган, супротно Закону и супротно сопственим налазима, утврдио постојање доминантног положаја, иако је сам утврдио да тужилац има "значајног конкурента", те да је погрешно утврдио радње злоупотребе доминантног положаја, односно радње повреду конкуренције, као и да ли евентуална радња злоупотребе доминантног положаја за циљ или последицу има или може да има значајно ограничавање, нарушавање

или спречавање конкуренције. Истиче да је тужени орган погрешно, без извођења доказа, утврђивао трајање радње наводне повреде конкуренције, те да није ценио аргументе тужиоца везане за одлучне чињенице, нити је образложио њихово одбијање. Указује на погрешну примену претходно важећег Закона о заштити конкуренције ("Службени гласник РС" 79/05), уместо важећег Закона о заштити конкуренције ("Службени гласник РС" 51/09). Сматра да тужени орган није утврдио значај повреде конкуренције, а да радња злоупотребе конкуренције у овом случају свакако није значајна повреда, па не представља кажњиву повреду конкуренције у смислу одредбе члана 9. Закона. Наводи да тужени орган није утврдио трајање повреде конкуренције, те да је ретроактивно применио Смернице за примену Уредбе о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера, које су донете и у примени су од 19.05.2011. године, на које повреде је тужилац указао наводима тужбе, а Управни суд се није осврнуо на те наводе тужбе. Истиче да је тужени орган утврдио битне чињенице и на основу података које није доставио тужиоцу, те да подаци које су туженом органу достављали Ф. купци и конкуренти нису никад достављени Ф. на изјашњење, због чега доказни поступак није спроведен на Законом прописан начин, нити му је дата могућност да се о њима изјасни. Предлаже да Врховни касациони суд усвоји захтев, укине побијану пресуду Управног суда и предмет врати истом суду на поновно одлучивање или да пресуду Управног суда преиначи.

Противна странка, у одговору на захтев, истиче да је побијана пресуда законита и правилна, а наводи захтева неосновани, дајући за такав став детаљно образложене разлоге и предлаже да суд захтев одбије.

Поступајући по поднетом захтеву и испитујући побијану пресуду у границама захтева у смислу одредбе члана 54. Закона о управним споровима ("Службени гласник РС" 111/09), Врховни касациони суд је нашао:

Захтев је неоснован.

Према разлозима образложења побијане пресуде, донета је одлука као у диспозитиву исте, јер је тужени орган правилно закључио да је тужилац злоупотребио доминантан положај на утврђеном релевантном тржишту на начин наведен у диспозитиву оспореног решења, чиме је извршио повреду конкуренције из члана 16. Закона о заштити конкуренције ("Службени гласник РС" 51/09), те да уговорне клаузуле које је тужилац уносио у уговоре закључене са купцима у контролисаном временском периоду, по својој садржини и природи, представљају радње којима се остварује биће законског одређења злоупотребе доминантног положаја, као облика повреде конкуренције.

Оцењујући законитост побијане пресуде, Врховни касациони суд налази да је пресуда донета уз правилну примену материјалног права на утврђено чињенично стање садржано у оспореном решењу. Побијаном пресудом оцењена су сва питања и околности које су могле бити од утицаја на законитост оспореног решења и за ту оцену су дати довољни и јасни разлози, које у свему

прихвата и овај суд, па су разлози захтева којима се наводи да је побијана пресуда фактички необразложена неосновани.

Врховни касациони суд је ценио наводе захтева, истицане и у тужби, да је, због погрешног одређивања релевантног тржишта, погрешно утврђено да подносилац захтева има доминантан положај и да је исти злоупотребио, па је нашао да су ти наводи неосновани. Ово са разлога што се из разлога образложења оспореног решења и побијане пресуде јасно види да је релевантно тржиште правилно утврђено у смислу одредбе члана 6. Закона о заштити конкуренције, те да је тужени орган, применом прописаних критеријума који се односе на својство производа у односу на који се испитује повреда конкуренције, те његову уобичајену намену, закључио да релевантно тржиште, у конкретном случају, представља тржиште veleпродаје индустријског сладоледа на територији Републике Србије, јер је у спроведеном поступку несумњиво утврђено да тужилац, као и остали релевантни учесници на тржишту продаје сладоледа, производе искључиво индустријски сладолед, да се на тај производ односе сви уговори које је тужилац у контролисаном периоду од 2008. до 2010. године закључио са својим купцима, те да резултати испитивања законских критеријума за утврђивање релевантног тржишта потврђују да је сладолед финални производ намењен финалној потрошњи, који је, по својим карактеристикама, као и у погледу уобичајене намене, специфичан и нема замену у било ком другом производу. Стога је правилно Управни суд нашао да је правилно тужени орган утврдио критеријуме који се односе на утврђивање релевантног тржишта (заменељивост тражње) и постојања доминантног положаја, при чему суд правилно констатује да се не може прихватити став тужиоца да занатски сладолед може бити замена за индустријски сладолед. У вези постојања доминантног положаја подносиоца захтева на овако утврђеном релевантном тржишту, Врховни касациони суд налази да је основана оцена Управног суда да је у оспореном решењу правилно утврђено постојање његовог доминантног положаја на основу тржишног удела учесника на тржишту који има доминантан положај и тржишних удела конкурената, а да је тај структурални фактор садржан у оба закона и да је тужени орган правилно нашао да не постоје битне разлике између дефиниције из члана 16. претходног и дефиниције члана 15. важећег Закона о заштити конкуренције. Врховни касациони суд налази да је правилно Управни суд оценио да се постојање доминантног положаја подносиоца захтева на релевантном тржишту не доводи у питање ни параметрима на које је тужбом указано, те да је правилно у управном поступку утврђено да је удео подносиоца захтева на релевантном тржишту у контролисаном периоду већи од 40%, што је законска претпоставка за поседовање доминантног положаја, а подносилац захтева није у управном поступку доказао да нема доминантан положај, нити у управном спору на одржаној јавној расправи. Правилно је, такође, Управни суд оценио да је подносилац захтева злоупотребио доминантан положај, имајући у виду садржину уговорних клаузула које је уносио у уговоре закључене са купцима у контролисаном временском периоду, јер исте клаузуле, по својој природи, представљају радње којима се остварује биће законског одређења злоупотребе доминантног положаја, као облика повреде конкуренције, па су супротни наводи захтева неосновани. Стога су, на основу одредбе члана 57. ст. 1, 2. и 3. и

члана 68. став 1. Закона, правилно наложене мере у ставу III диспозитива оспореног решења.

Оцењујући навод захтева којим се указује на ретроактивну примену Смерница за примену Уредбе о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера из 2011. године, Врховни касациони суд је нашао да они нису основани, имајући у виду да се не ради о релевантном подзаконском акту, јер тај акт представља форму у којој тужени орган уређује и уједначава своје поступање у истим или сличним ситуацијама.

Како је побијана одлука Управног суда донета по одржаној усменој јавној расправи у смислу одредбе члана 34. став 1. Закона о управним споровима, на којој подносилац захтева није тражио да му се пружи увид у податке у које, према наводима захтева, није имао могућности да изврши увид у току управног поступка, како би се о истима изјаснио, Врховни касациони суд налази да су наводи захтева којима се указује на недостатке спровођења доказног управног поступка неосновани.

Чињеница да побијана пресуда Управног суда не садржи поуку о правном средству није од утицаја на другачију одлуку суда у овој правној ствари, јер је подносилац поднетим захтевом остварио своје право из члана 49. Закона о управним споровима.

Врховни касациони суд је оценио и остале наводе захтева, па је нашао да су без утицаја на другачије одлучивање о законитости побијане пресуде, јер је пресуда донета без повреда правила поступка и уз правилну примену материјалног права, те је, на основу одредбе члана 55. став 1. Закона о управним споровима, одлучио као у диспозитиву пресуде.

ПРЕСУЂЕНО У ВРХОВНОМ КАСАЦИОНОМ СУДУ

дана 06.02.2014. године, Узп 181/2013

Записничар,
Весна Мраковић, с.р.

Председник већа – судија,
Олга Ђуричић, с.р.